

Nazwa jednostki prowadzącej kierunek:	Wyższa Szkoła Medyczna w Białymstoku Wydział Ogólnomedyczny		
Nazwa kierunku:	Pielęgniarstwo		
Poziom kształcenia:	Pierwszego stopnia (licencjackie)		
Profil kształcenia:	praktyczny		
Moduły wprowadzające/wymagania wstępne:	Student zna zagadnienia z zakresu anatomii, fizjologii, patologii, badań fizykalnych.		
Nazwa modułu / przedmiotu (przedmiot lub grupa przedmiotów)	Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne		
Osoby prowadzące:	dr n. med. Cecylia Dolińska lek med. Edyta Krzyżanowska-Grycel mgr Alicja Łapińska mgr Emilia Trociuk mgr Jolanta Bućko mgr Katarzyna Maliszewska		
Forma studiów liczba godzin/liczba punktów ECTS	Kod przedmiotu	ECTS:	
	P-1-K-ChWPI	16	
	studia stacjonarne w/ćw	studia niestacjonarne w/ćw	liczba punktów ECTS
Zajęcia zorganizowane:	Wykłady - 60 Seminaria -20 Zajęcia praktyczne-120	-	3 1 7
Praca własna studenta:		130h	5
Bilans nakładu pracy studenta	Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim:		
	udział w wykładach	2x 5 h 12x 4 h 1x2h (60h)	4
	seminariach	4 x5h (20h)	
udział w ćwiczeniach/zajęciach praktycznych	12 x 10h (120 h)	7	

	konsultacje	10 x 2 h (20 h)	-
	RAZEM:	131 h	11
Samodzielna praca studenta:			
	przygotowanie do ćwiczeń	40 h	5
	przygotowanie do kolokwίων	40 h	
	przygotowanie do egzaminu	50 h	
	RAZEM:	130 h	5

Cele modułu:

1. Kształtowanie umiejętności i oceny stanu klinicznego pacjenta.
2. Kształtowanie samodzielnej i kreatywnej postawy studenta do rozwiązywania problemów pielęgnacyjnych chorego internistycznego.
3. Kształtowanie umiejętności oddziaływania wychowawczego na pacjenta i jego rodzinę.
4. Zapoznanie studentów z rolą i zadaniami pielęgniarki pracującej w oddziale wewnętrznym. Prowadzenie i dokumentowanie procesu pielęgnacji.
5. Aktywizowanie studentów do poszukiwania nowych rozwiązań problemów opiekuńczych pacjentów wynikających z chorób narządów wewnętrznych.
6. Kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy z anatomii, fizjologii, kliniki chorób wewnętrznych oraz nauk humanistycznych w rozwiązywaniu problemów chorego.
7. Poszerzenie wiedzy w zakresie treści, metod, środków wykorzystywanych w edukacji pacjenta i jego rodziny.

Efekty kształcenia:

Przedmiotowy efekt kształcenia	Efekty kształcenia	Odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia
	Wiedza	
EKP_W01.	Charakteryzuje czynniki ryzyka i zagrożeń zdrowotnych pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia	D.W2.
EKP_W02.	Wyjaśnia etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, leczenie, rokowanie i opiekę pielęgniarską w schorzeniach: układu krążenia (serca, naczyń krwionośnych), układu oddechowego, układu nerwowego, układu pokarmowego (żołądka, jelit, wielkich gruczołów), wątroby, trzustki, układu moczowego (nerek i pęcherza moczowego), układu kostno- stawowego, mięśni, układu dokrewnego oraz krwi;	D.W3.

EKP_W03.	Zna zasady oceny stanu chorego w zależności od wieku	D.W4.
EKP_W04.	zna zasady diagnozowania w pielęgniarstwie internistycznym;	D.W5.
EKP_W05.	zna zasady planowania opieki nad chorymi w zależności od wieku i stanu zdrowia;	D.W6.
EKP_W06.	zna zasady przygotowania, opieki w trakcie oraz po badaniach i zabiegach diagnostycznych wykonywanych u pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia;	D.W7.
EKP_W07.	charakteryzuje grupy leków i ich działanie na układy i narządy chorego w różnych schorzeniach, w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania;	D.W8.
EKP_W08.	charakteryzuje techniki i procedury pielęgniarstwie stosowane w opiece nad chorym w zależności od jego wieku i stanu zdrowia;	D.W9.
EKP_W09.	zna zasady przygotowania chorego do samoopieki w zależności od jego wieku i stanu zdrowia;	D.W10.
EKP_W10.	różnicuje reakcje chorego na chorobę i hospitalizację w zależności od jego wieku i stanu zdrowia;	D.W11.
EKP_W11.	zna rolę pielęgniarki przy przyjęciu chorego do przedsiębiorstwa podmiotu leczniczego w zależności od wieku i stanu zdrowia pacjenta	D.W12.
EKP_W12.	zna swoiste zasady organizacji opieki specjalistycznej (internistycznej);	D.W14.
EKP_W13.	różnicuje etiopatogenezę schorzeń wieku podeszłego: cukrzycy, chorób serca, nadciśnienia tętniczego, miażdżycy, zespołów otępiennych, zespołu Parkinsona i depresji;	D.W15.
EKP_W14.	charakteryzuje narzędzia i skale oceny wsparcia osób starszych i ich rodzin;	D.W16.
	Umiejętności	
EKP_U01.	gromadzi informacje, formułuje diagnozę pielęgniarstwą, ustala cele i plan opieki, wdraża interwencje pielęgniarstwie oraz dokonuje ewaluacji opieki;	D.U1.
EKP_U02.	rozpoznaje uwarunkowania zachowania zdrowia odbiorców opieki w różnym wieku i stanie zdrowia;	D.U2.

EKP_U03.	<p>prowadzi poradnictwo w zakresie samoopieki pacjentów różnym wieku i stanie zdrowia, dotyczące wad rozwojowych, chorób i uzależnień;</p>	D.U3.
EKP_U04.	<p>motywuje chorego i jego opiekunów do wejścia do grup wsparcia społecznego;</p>	D.U4.
EKP_U05.	<p>prowadzi profilaktykę powikłań w przebiegu chorób;</p>	D.U5.
EKP_U06.	<p>diagnozuje stopień ryzyka rozwoju odleżyn i dokonuje ich klasyfikacji;</p>	D.U8.
EKP_U07.	<p>pobiera materiał do badań diagnostycznych;</p>	D.U9.
EKP_U08.	<p>ocenia stan ogólny pacjenta w kierunku powikłań po specjalistycznych badaniach diagnostycznych i powikłań pooperacyjnych;</p>	D.U10.
EKP_U09.	<p>doraźnie podaje tlen, modyfikuje dawki insuliny szybko i krótko działającej;</p>	D.U11.
EKP_U10.	<p>przygotowuje chorego do badań diagnostycznych pod względem fizycznym i psychicznym;</p>	D.U12.
EKP_U11.	<p>dokumentuje sytuację zdrowotną pacjenta, jej dynamikę zmian i realizowaną opiekę pielęgniarską;</p>	D.U13.
EKP_U12.	<p>instruuje pacjenta i jego opiekuna w zakresie użytkowania sprzętu pielęgnacyjno – rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych;</p>	D.U18.
EKP_U13.	<p>prowadzi żywienie enteralne i parenteralne dorosłych z wykorzystaniem różnych technik, w tym pompy obrotowo perystaltycznej;</p>	D.U19.
EKP_U14.	<p>rozpoznaje powikłania leczenia farmakologicznego, dietetycznego, rehabilitacyjnego i leczniczo pielęgnacyjnego;</p>	D.U20.
EKP_U15.	<p>prowadzi rozmowę terapeutyczną</p>	D.U22.
EKP_U16.	<p>prowadzi rehabilitację przyłóżkową usprawnianie ruchowe pacjenta oraz aktywizację z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej;</p>	D.U24.
EKP_U17.	<p>przekazuje informacje o stanie zdrowia chorego członkom zespołu terapeutycznego</p>	D.U26.

EKP_U18.	asystuje lekarzowi w trakcie badań diagnostycznych i leczniczych;	D.U27.
EKP_U19.	prowadzi dokumentację opieki nad chorym: kartę obserwacji, zabiegów pielęgniarstwa i raportów, kartę rejestru zakażeń szpitalnych, profilaktyki i leczenia odleżyn oraz kartę informacyjną z zaleceniami w zakresie samoopieki;	D.U28.
EKP_U20.	dostosowuje interwencje pielęgniarstwa do rodzaju problemów pielęgnacyjnych	D.U32.
EKP_U21.	przygotowuje i podaje leki różnymi drogami, samodzielnie lub na zlecenie lekarza;	D.U33.
	Kompetencje społeczne	
EKP_K01.	Szanuje godność i autonomię osób powierzonych opiece;	D.K1.
EKP_K02.	systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i kształtuje umiejętności, dążąc do profesjonalizmu;	D.K2.
EKP_K03.	przestrzega wartości, powinności i sprawności moralnych w opiece;	D.K3.
EKP_K04.	wykazuje odpowiedzialność moralną za człowieka i wykonywanie zadań zawodowych;	D.K4.
EKP_K05.	przestrzega praw pacjenta;	D.K5.
EKP_K06.	rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe;	D.K6.
EKP_K07.	przestrzega tajemnicy zawodowej;	D.K7.
EKP_K08.	współdziała w ramach zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej	D.K8.
EKP_K09.	jest otwarty na rozwój podmiotowości własnej i pacjenta;	D.K9.
EKP_K10.	przejawia empatię w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami;	D.K10.
Forma zajęć/metody dydaktyczne: FORMA ZAJEC DYDAKTYCZNYCH		
wykład, seminarium, zajęcia praktyczne, praktyka zawodowa		
Metody weryfikacji efektu kształcenia:		
Formułujące: wejściówka, obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć, bieżąca informacja zwrotna, ocena aktywności studenta w czasie zajęć, zaliczenie poszczególnych czynności		
Podsumowujące: kolokwium, egzamin teoretyczny, obserwacja 360 ⁰ realizacja zleconego zadania		
Nr efektu kształcenia	Metody weryfikacji efektu kształcenia	
	formujące	podsumowujące

D.W2.	wejściówka, bieżąca informacja zwrotna	kolokwium, egzamin teoretyczny
D.W3.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	kolokwium, egzamin teoretyczny
D.W4.	wejściówka, bieżąca informacja zwrotna	Kolokwium, egzamin teoretyczny
D.W5.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	zaliczenie poszczególnych czynności, egzamin teoretyczny
D.W6.	wejściówka, bieżąca informacja zwrotna	zaliczenie poszczególnych czynności, egzamin teoretyczny
D.W7.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	kolokwium, egzamin teoretyczny
D.W8.	wejściówka, ocena aktywności studenta w czasie zajęć,	Kolokwium, egzamin teoretyczny
D.W9.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	zaliczenie poszczególnych czynności, egzamin teoretyczny
D.W10.	wejściówka, ocena aktywności studenta w czasie zajęć,	Kolokwium, egzamin teoretyczny
D.W11.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.W12.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć,	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.W14.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	kolokwium,
D.W15.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć,	kolokwium,
D.W16.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć, zaliczenie poszczególnych czynności	realizacja zleconego zadania
D.U1.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć, zaliczenie poszczególnych czynności	realizacja zleconego zadania
D.U2.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	realizacja zleconego zadania
D.U3.	obserwacja pracy studenta w	realizacja zleconego zadania

	trakcie zajęć	egzamin teoretyczny,
D.U4.	zaliczenie poszczególnych czynności, ocena aktywności studenta w czasie zajęć	obserwacja 360 ⁰
D.U5.	obserwacja pracy studenta w trakcie zajęć	obserwacja 360 ⁰
D.U8.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć	obserwacja 360 ⁰
D.U9.	bieżąca informacja zwrotna	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U10.	ocena zdolności do samodzielnej pracy	kolokwium
D.U11.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U12.	zaliczenie poszczególnych czynności, ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U13.	wejściówka, ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U18.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U19.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U20.	zaliczenie poszczególnych czynności, ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U22.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U24.	Ocena zdolności do samodzielnej pracy	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U26.	wejściówka, ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U27.	ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U28.	zaliczenie poszczególnych czynności, ocena aktywności	realizacja zleconego zadania

	studenta w czasie zajęć	egzamin teoretyczny,
D.U32.	bieżąca informacja zwrotna	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.U33.	zaliczenie poszczególnych czynności, ocena aktywności studenta w czasie zajęć	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.K1.	ocena zdolności do samodzielnej pracy	przedłużona obserwacja przez opiekuna/ nauczyciela prowadzącego
D.K2.	bieżąca informacja zwrotna	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.K3.	obserwacja pracy na ćwiczeniach	realizacja zleconego zadania egzamin teoretyczny,
D.K4.	ocena zdolności do samodzielnej pracy	Przedłużona obserwacja przez opiekuna/ nauczyciela prowadzącego
D.K5.	obserwacja pracy na ćwiczeniach	Przedłużona obserwacja przez opiekuna/ nauczyciela prowadzącego
D.K6.	obserwacja pracy na ćwiczeniach	Przedłużona obserwacja przez opiekuna/ nauczyciela prowadzącego
D.K7.	ocena zdolności do samodzielnej pracy	Przedłużona obserwacja przez opiekuna/ nauczyciela prowadzącego
D.K8.	bieżąca informacja zwrotna	Przedłużona obserwacja przez opiekuna/ nauczyciela prowadzącego
D.K9.	bieżąca informacja zwrotna	Przedłużona obserwacja przez opiekuna/ nauczyciela prowadzącego

Treści programowe:

Wykłady: Choroby wewnętrzne

1. Choroba serca i naczyń krwiotwórczych - 5 godz

- objawy zaburzeń czynności sercowo-naczyniowych: bóle wieńcowe, duszność, sinica, obrzęki, zaburzenia rytmu serca, utrata przytomności.
- Choroba niedokrwienna serca: objawy i postępowanie w zawale mięśnia sercowego, stabilna i niestabilna choroba wieńcowa.
- Zaburzenia rytmu serca.

- Nadciśnienie tętnicze- diagnostyka i leczenie, przełom nadciśnieniowy.
- Niewydolność krążenia prawo i lewo – komorowa – objawy i leczenie.
- Ostre stany w kardiologii: wstrząs kardiogeny, zatorowość płucna, tętniak rozwarstwiający aorty.

2. Diabetologia i endokrynologia - 5 godz

- Rodzaje, diagnostyka i leczenie różnych typów cukrzycy.
- Otyłość.
- Choroby tarczycy - diagnostyka i leczenie: wole proste i guzowate, choroba Gravesa - Basedowa, choroba Hashimoto– patogenezą, diagnostyka i leczenie.
- Choroby przysadki: akromegalia, prolaktynoma, moczówka prosta – patogenezą, diagnostyka i leczenie.
- Choroby nadnerczy: Choroba Addisona, choroba Cushinga - patogenezą, diagnostyka i leczenie.
- Ostre stany w diabetologii i chorobach endokrynologicznych: śpiączka ketonowa, hipoglikemia, hiperosmolarna, przełom nadnerczowy, tarczycowy, hiperkalemiczny

3. Choroby układu pokarmowego-4godz

- Symptomatologia choroby układu pokarmowego.
- Choroby przełyku: achalazja, oparzenia, przepuklina roztworu przełykowego, nowotwory przełyku
- Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy – symptomatologia, diagnostyka i leczenie.
- Nowotwory żołądka- różnicowanie z chorobami zapalnymi.
- Choroby jelita grubego: zaburzenia czynnościowe, Choroba Leśniowskiego-Crohn, wrzodziejące zapalenie j. grubego.
- Choroby wątroby: ostre i przewlekłe zapalenie wątroby, marskość wątroby, rola alkoholu, nowotwory wątroby.
- Choroby dróg żółciowych: kamica żółciowa, nowotwór dróg żółciowych.
- Choroby trzustki (ostre i przewlekłe zapalenie trzustki nowotwory trzustki.

4. Choroby układu oddechowego -4godz

- Symptomatologia chorób płuc, różnicowanie duszności spowodowanej chorobą górnych i dolnych dróg oddechowych
- Ostre i przewlekłe zapalenie oskrzeli.
- Astma oskrzelowa – klinika i różnicowanie.
- Gruźlica płuc i sarkoidoza
- Zapalenia płuc – podział etiologiczny i symptomatologia kliniczna
- Choroby nowotworowe płuc – profilaktyka, wczesna diagnostyka i leczenie.

5. Choroby nerek i dróg moczowych- 4 godz

- Wczesna symptomatologia, diagnostyka nowotworów układu moczowego (rak nerki, rak pęcherza moczowego).
- Symptomatologia i leczenie zapaleń pęcherza moczowego.
- Odmiedniczkowe zapalenie nerek
- Ostra i przewlekła niewydolność nerek – objawy kliniczne i postępowanie terapeutyczne.
- Diagnostyka i leczenie kamicy nerkowej.

6. Choroby układu ruchu i tkanki łącznej – 4 godz

- Choroba zwyrodnieniowa stawów – profilaktyk i diagnostyka różnicowa.

- Reumatoidalne zapalenie stawów – współczesne metod terapii.
- Reaktywne zapalenia stawów.
- Toczeń trzewny układowy – diagnostyka i leczenie.
- Twardzina i inne kolagenozy – symptomatologia i diagnostyka różnicowa.

7. Choroby układu krwiotwórczego i skazy krwotoczne- 4 godz

- Niedokrwistości.
- Ostre i przewlekłe białaczki limfoblastyczne i szpikowe – symptomatologia, diagnostyka i leczenie.
- Ziarnica złośliwa – obraz kliniczny i leczenie
- Szpiczak plazmocytowy – rozpoznanie różnicowe, leczenie podstawowe i wspomagające
- Wrodzone i nabyte zaburzenia krzepnięcia krwi – diagnostyka różnicowa i postępowanie terapeutyczne.

Wykłady: Pielęgniarstwo

1. Opieka pielęgniarska nad pacjentami z chorobami układu krążenia (pielęgnowanie chorych z nadciśnieniem tętniczym, z zaburzeniami rytmu serca, z chorobą niedokrwinną serca, z kardiomiopatią, z wadami serca, z niewydolnością serca) - 4 h
2. Opieka pielęgniarska nad osobami z chorobami układu oddechowego (pielęgnowanie chorych z ostrym zapaleniem oskrzeli i płuc, z POChP, z astmą, z gruźlicą, z rakiem płuc, z niewydolnością oddechową) - 4h
3. Opieka pielęgniarska nad osobami z chorobami układu pokarmowego (pielęgnowanie chorych z zapaleniem i chorobą wrzodową żołądka i dwunastnicy, z chorobami zapalnymi jelit, z uchyłkowatością jelita grubego)-4h
4. Opieka pielęgniarska nad pacjentami z chorobami układu krwiotwórczego (pielęgnowanie chorych z chorobami rozrostowymi układu białokrwinkowego, z ziarnicą złośliwą i chłoniakami, z niedokrwistością, ze skazami krwotocznymi, ze schorzeniami układu krwiotwórczego) - 4h
5. Opieka pielęgniarska nad pacjentami z chorobami układu moczowego (pielęgnowanie chorych z kłębuszkowym zapaleniem nerek, z zespołem nerczycowym, z zakażeniem układu moczowego, z kamicą moczową)- 4h
6. Opieka pielęgniarska nad pacjentami z chorobami układu wewnątrzwydzielniczego (pielęgnowanie chorych z chorobami układu podwzgórzowo-przysadkowego, ze schorzeniami tarczycy, z chorobami gruczołów przytarczycznych, z chorobami kory nadnerczy, ze schorzeniami układu wewnątrzwydzielniczego) – 4h
7. Opieka pielęgniarska nad pacjentami z chorobami tkanki łącznej (pielęgnowanie chorych z RZS, z ZZSK, z toczniem rumieniowatym układowym, z dna moczanowa) – 4h.
8. Opieka pielęgniarska nad pacjentami z cukrzycą. -2 h

Seminaria:

1. Zadania pielęgniarki wynikające z kompleksowego postępowania wobec pacjentów z niewydolnością nerek (5 godz)
2. Metody i techniki stosowane przez pielęgniarkę internistyczną podczas edukacji pacjentów: ze schorzeniami układu krążenia, oddechowego, ze schorzeniami układu pokarmowego, ze schorzeniami układu krwiotwórczego, ze schorzeniami układu moczowego - 5 godz
3. Opieka pielęgniarska podczas przygotowania pacjenta do specjalistycznych internistycznych badań diagnostycznych, w trakcie jak i po ich wykonaniu - 5 godz
4. Usprawnienia pacjentów w wybranych schorzeniach internistycznych(rehabilitacja pulmonologiczna, kardiologiczna, reumatologiczna, w miażdżycy tętnic dolnych - 5

godz

Zajęcia praktyczne:

1. Zapoznanie z topografią oddziału, zadania pielęgniarki w procesie diagnozowania, leczenia i pielęgnowania chorych w oddziale internistycznym. 10 godz.
2. Edukacja chorego z nadciśnieniem tętniczym.- 10 godz.
3. Rola pielęgniarki w opiece nad chorym z zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa (ZZSK), osteoporoza i dna moczanowa.- 10 godz.
4. Problemy pielęgnacyjne chorych leczonych hematologicznie.- 10 godz.
5. Udział pielęgniarki w specjalistycznych badaniach diagnostycznych wykonywanych w chorobach krążenia.- 10 godz.
6. Edukacja pacjenta z cukrzycą.- 10 godz.
7. Problemy pielęgnacyjne chorego z przewlekłą obturacyjną chorobą płuc(POChP).- 10 godz.
8. Zadania pielęgniarki w przygotowaniu pacjentów do specjalistycznych badań diagnostycznych układu oddechowego, asystowanie w czasie badań i opieka nad pacjentem po badaniu.- 10 godz.
9. Pielęgnowanie pacjenta z chorobami trzustki, wrzodziejącym zapaleniem jelita grubego i chorobą Leśniowskiego- Crohna.- 10 godz.
10. Zadania pielęgniarki w przygotowaniu pacjentów do specjalistycznych badań diagnostycznych układu pokarmowego, asystowanie w czasie badań i opieka nad pacjentem po badaniu.- 10 godz.
11. Problemy pacjenta z ostrą niewydolnością nerek z mocznicą, z chorobą zapalną nerek i dróg moczowych.- 10 godz.
12. Zadania pielęgniarki w wykonaniu specjalistycznych badań diagnostycznych w chorobach układu moczowego oraz zadania opiekuńczo- lecznicze w dializoterapii.- 10 godz.

Literatura podstawowa:

1. Szczeklik A (red.): Choroby Wewnętrzne. Wyd. Medycyna Praktyczna, Kraków 2005.
2. Gabrylewicz A.(red.): Gastroenterologia w praktyce. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2002.
3. Jurkowska G.(red.): Pielęgniarstwo Internistyczne. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2011
4. Jeziorski A.(red.): Onkologia. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2003.
5. Dmoszyńska A.: Leczenie rozrostowych chorób hematologicznych. Medycyna Praktyczna, Kraków 2011.
6. Kózka M., Płaszewska-Żywko L.: Diagnozy i interwencje pielęgniarskie. Podręcznik dla studiów medycznych. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2008.
7. Harrison T.: Podstawy medycyny wewnętrznej Harrisona :kompedium dla lekarzy i studentów. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2000.
8. Kokot F.: Choroby wewnętrzne. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2002.
9. Pączek L., Mucha K., Foronczewicz B.(red.): Choroby wewnętrzne podręcznik dla studentów pielęgniarstwa i położnictwa. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2004.
10. Kózka M(red.): Stany zagrożenia życia : wybrane standardy opieki i procedury postępowania pielęgniarskiego. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2004.
11. Allan M.A., Marsh J.: Wywiad i badanie przedmiotowe. Red. wydania polskiego Kokot F., Wyd. Urban & Partner, Wrocław 2004.
12. Talarska D., Zozulińska-Ziółkiewicz D.: Pielęgniarstwo Internistyczne. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2009.

Literatura uzupełniająca:

1. Porro G.B.(red.): Gastroenterologia i hepatologia. Wyd. Czelej, Lublin 2003.
2. Block B., Schachschal G., Schmidt H.: Endoskopia górnego odcinka przewodu pokarmowego. Redaktor naukowy wydania polskiego Nowak A., Copyright by Medi Page, Warszawa 2007.
3. Kordek R., Jassem J., Krzakowski M., Jeziorski A.(red.): Onkologia. Wyd. Via Medica, 2004.
4. Nowicki A.: Pielęgniarstwo onkologiczne. Wyd. Medyczne Termedia. Poznań, 2009.
5. Ślusarska B. (red.): Podstawy pielęgniarstwa tom I i II: Wyd. Czelej Lublin 2004